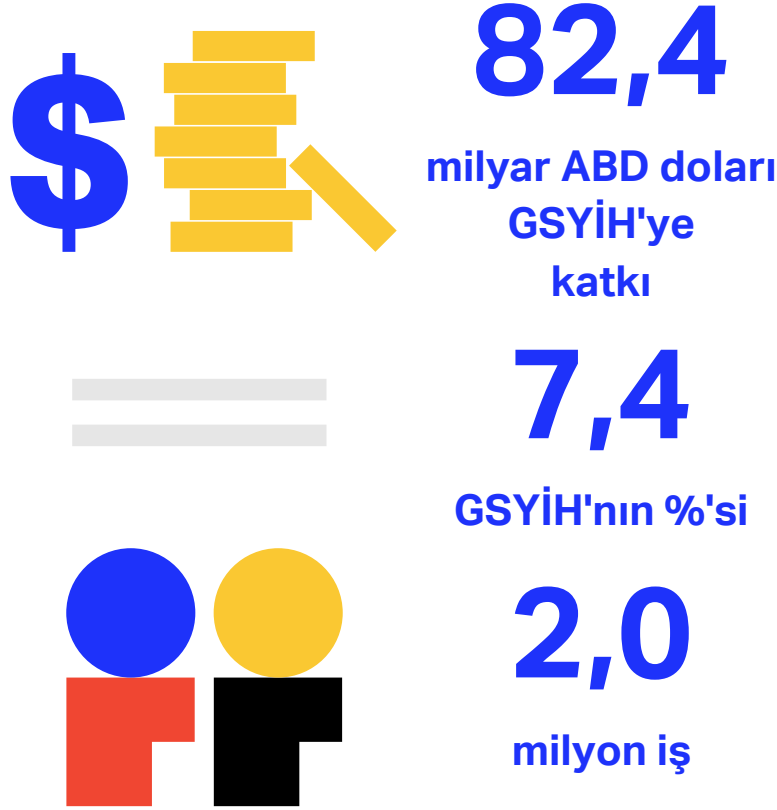

TÜRKİYE'YE HAVA ULAŞIMININ DEĞERİ

Hava taşımacılığı sektörü Türkiye ekonomisine önemli katkı sağlıyor

Türkiye'de havacılığın toplam ekonomik etkisi

Kaynak: Oxford Economics, 2023¹

Hava taşımacılığının bir ekonomi üzerindeki etkisini ölçmenin farklı yolları vardır. Bunlar içinden iki temel gösterge, havayolları, havalimanı işletmecileri ve tesis içi işletmeler, hava seyrüsefer hizmet sağlayıcıları (ANSP'ler) ve üreticiler ("doğrudan" havacılık oyuncuları) dahil olmak üzere havacılık sektörünün yarattığı iş sayısı ve gayri safi yurtiçi hasılaya (GSYİH) katkısıdır. Türkiye'de havacılık sektöründe 247.300 kişi doğrudan istihdam edilmekte ve toplam GSYİH'nin %1,3'üne denk gelen 14,3 milyar ABD doları ekonomik çıktı yaratılmaktadır.

Daha geniş tedarik zinciri, çalışan harcamaları ve turizm faaliyetleri ile GSYİH'ye toplam 82,4 milyar ABD doları ve 2,0 milyon istihdam katkısı ek faydalar sağlanmaktadır.

Havacılık destekli turizm, ülke GSYİH'sine 49,6 milyar ABD doları katkıda bulunmakta ve 1,2 milyon kişiye istihdam sağlamaktadır. Türkiye'ye gelen yabancı turistlerin, yerel işletmelerden mal ve hizmet satın alarak ekonomiye yıllık² 71,0 milyar ABD doları katkıda bulunduğu tahmin edilmektedir.

Türkiye'de havacılık sektörü ve turizmin GSYİH'ye katkısı ve istihdamı

Havayolları	Havaalanları, ANSP'ler, inşaat üretimi	Havacılıkla desteklenen turizm
6,7 milyar ABD doları	7,5 milyar ABD doları	49,6 milyar ABD doları
53.000 iş	194.300 iş	1,2 milyon iş

Kaynak: Oxford Economics, 2023³

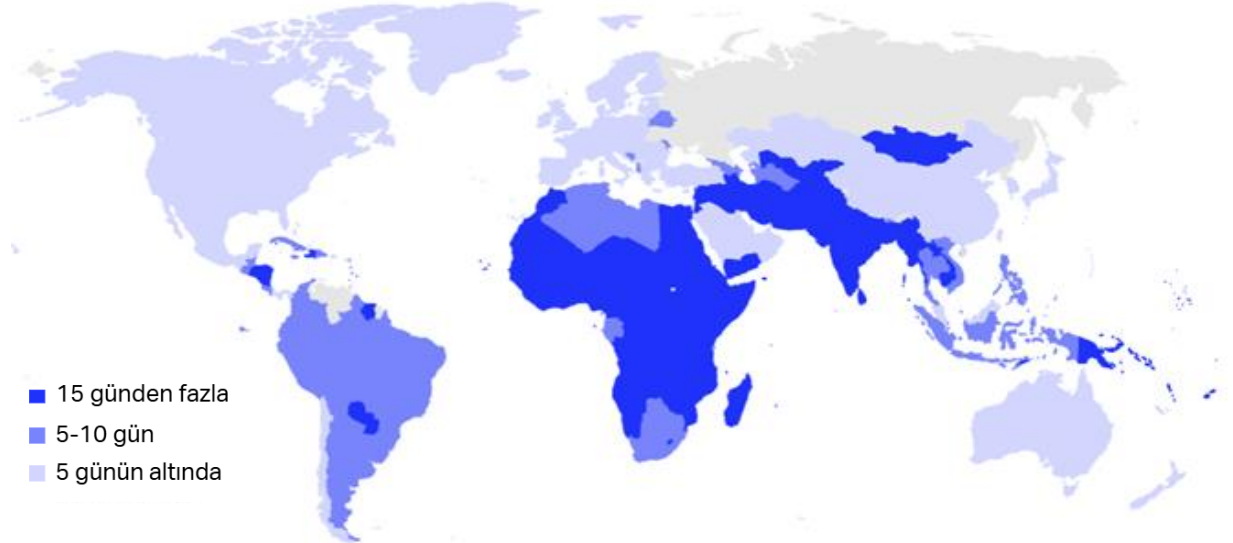
Not: Yukarıdaki tablo 2023 yılı sonuçlarının temel bileşenlerini göstermektedir; genel toplamın bir parçası olan dolaylı ve uyarlanmış faydaları içermemektedir.

Havacılık, önemli ve yaygın sosyal faydalar sağlar

Havacılık, çeşitli sosyal faydalar yaratmakta olup Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'ne (SKH) ⁴ önemli ölçüde katkıda bulunur. Hava taşımacılığı eğitime erişimi artırır, arkadaşları ve aileleri birbirine bağlar, kültürel alışverişi kolaylaştırır ve sosyoekonomik kalkınmayı teşvik eder. Bu güçler birlikte hareket ederek, bir ülkenin üretim potansiyelini genişletmesini, uzun vadeli ekonomik büyüme sağlamasını ve tüm vatandaşlar için yoksulluğun azaltılmasını ve yaşam standartlarının iyileştirilmesini destekler.

Uçuş maliyeti, hava yolculuğunun sağlayabileceği faydaların büyüklüğünü etkiler. Son 50 yılda, uçuş maliyetlerinin küresel⁵ olarak %70 oranında azalmasıyla hava taşımacılığı daha erişilebilir hale gelmiştir. Halihazırda Türk halkının bir uçak bileti alabilmek için 3,7 gün çalışması gerekiyor⁶. 2023 yılında 1.000 kişi başına 902 uçuş gerçekleştirildi⁷.

2023 yılında bir uçak bileti alabilmek için gereken çalışma günü sayısı

Kaynak: IATA Sustainability & Economics, IATA Direct Data Solutions (DDS) ve Dünya Bankası'ndan alınan verilere dayanmaktadır⁸

Hava taşımacılığı mal akışını, yatırımı ve ticareti kolaylaştırır

Havacılık, küresel ticareti ve yatırımı teşvik eder, işgücü ve sermaye verimliliğinde artışlara olanak tanır, inovasyonu destekler ve bilgi alışverişini teşvik eder. Hava taşımacılığı sektörünün sağladığı mal taşımacılığı, yerel ve küresel ekonominin tüm sektörlerinde katalizör görevi gören iş birliği, uzmanlaşma ve kaynakların daha verimli tahsisi yoluyla daha iyi ekonomik sonuçlar doğurur.

Havacılık, örneğin dinamik ve verimli tedarik zincirlerinin geliştirilmesinde ve e-ticaretin büyümesinin sağlanmasında önemli bir rol oynar. Kriz zamanlarında dünya, insani yardım ve acil durum müdahalesi sağlamak için hava kargo taşımacılığına güvenir.

2023 yılında Türkiye'deki havalimanları aracılığıyla 1,7 milyon ton hava kargo taşınmış ve bu da ülkenin toplam ithalat ve ihracat hacmini desteklemiştir.

1,7

milyon ton

hava kargosu elleçlendi

14.

En büyük hava kargo
pazarı

25.

En büyük ticaret pazarı

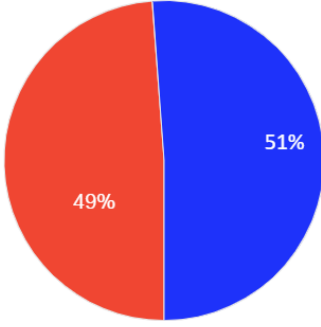
Kaynak: Uluslararası Havalimanları Konseyi (ACI), 2023 (kargo verileri); Dünya Bankası, 2023 (ticaret verileri)

İyi gelişmiş bir havacılık ağı, yaşamları ve toplulukları dönüştürür

Hava taşımacılığı, farklı şehirlerdeki insanları hızlı ve güvenli bir şekilde birbirine bağlayarak tüketicilere ve genel ekonomiye fayda sağlar. Mesafeleri kısaltır, yaşamları zenginleştirir ve kültürel çeşitliliği artırır. Kırsal ve ücra bölgelerde hava taşımacılığı, toplum için temel bir can simidi sağlayarak sağlık hizmetlerine, eğitime ve çoğu zaman istihdama erişimi güvence altına alır.

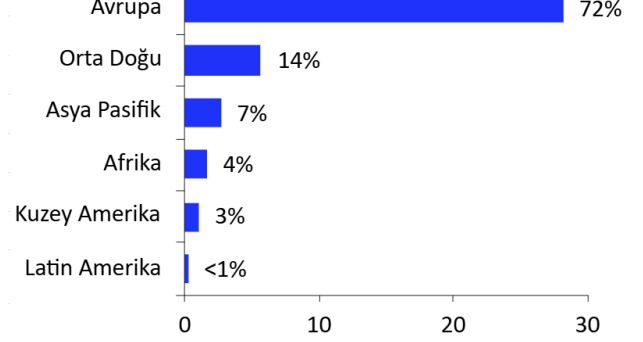
Yurt içi ve uluslararası kalkış-varış (O-D) yolcu sayıları, % payı

■ Yurtiçi uçuş ■ Uluslararası

Kaynak: IATA DDS, 2023

Türkiye'den diğer bölgelere uluslararası kalkış-varış (O-D) yolcu sayıları

Milyon yolcu

Kaynak: IATA DDS, 2023

Not: Latin Amerika, Güney ve Orta Amerika ile Karayipler'i kapsar.

Uluslararası hava trafiği, 2023 yılında Türkiye için toplam kalkış-varışların (O-D) %51'ini oluşturarak 39,4 milyon yolcuya ulaşmıştır. Türkiye'den giden yolcular için en büyük uluslararası pazar Avrupa olup, bunu Orta Doğu ve Asya Pasifik takip etmektedir. Türkiye'den Avrupa'daki herhangi bir ülkeye yaklaşık 28,2 milyon yolcu (toplamın %72'si), Orta Doğu'ya 5,7 milyon yolcu (toplamın %14'ü) ve Asya Pasifik'e 2,7 milyon yolcu (toplamın %7'si) gitmiştir.

Türkiye'den en popüler 10 şehir destinasyonu

Londra	1	2,04 milyon yolcu %5,2
1,83 milyon yolcu %4,6	2	Moskova
Lefkoşa	3	1,74 milyon yolcu %4,4
1,61 milyon yolcu %4,1	4	Düsseldorf
Frankfurt	5	0,95 milyon yolcu %2,4
0,95 milyon yolcu %2,4	6	Köln/Bonn
Stuttgart	7	0,82 milyon yolcu %2,1
0,77 milyon yolcu %2,0	8	Manchester
Berlin	9	0,76 milyon yolcu %1,9
0,74 milyon yolcu %1,9	10	Tel Aviv

Kaynak: IATA DDS, 2023

Not: Sıralama, 2023 yılında Türkiye'den gerçekleşen uluslararası O-D trafiğinin, toplam giden yolcu sayısı ve toplam yolcu içindeki payına göre hesaplanmıştır.

yolcu – uluslararası
kalkışlar

pazar - yolcu
çıkışlarına göre

+%67,9

son on yıldaki kümülatif büyüme

küresel uluslararası
yolcu trafiği içindeki
pay

bölgesel uluslararası
yolcu trafiği içindeki
pay

Kaynak: IATA DDS, 2023

Not: O-D uluslararası yolcu kalkışlarına göre ölçülmüştür.

Bağlantı, ekonomik kalkınma için hayati önem taşır

Hava bağlantısı, bir ülkenin ekonomik büyüme potansiyelini ve refahını ortaya çıkarmak için temel öneme sahiptir; ülke içindeki tüm bölgelerdeki endüstrilerin dinamik iş faaliyetlerinde bulunmasını sağlar. Yurt içi ve yurt dışı bağlantının kapsamı, ekonomik faydaların hem üretimini hem de dağıtımını kolaylaştırır ve hızlandırır.

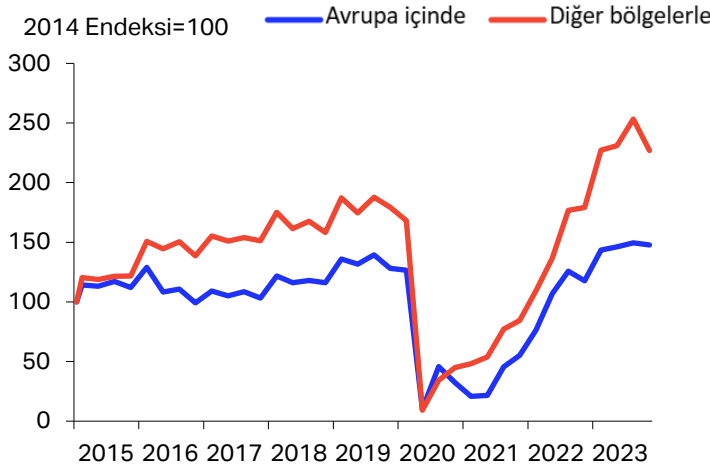
Türkiye için hava bağlantısı göstergeleri

51	352	125	943	253	143
ticari tarifeli uçuşları olan havalimanları	doğrudan bağlantılı uluslararası havalimanları	doğrudan uçuşlarla bağlantılı ülkeler	günlük uluslararası gidiş uçuşları	son 5 yılda yeni uluslararası rotalar	faaliyet gösteren havayolları ⁹

Kaynak: OAG, 2023

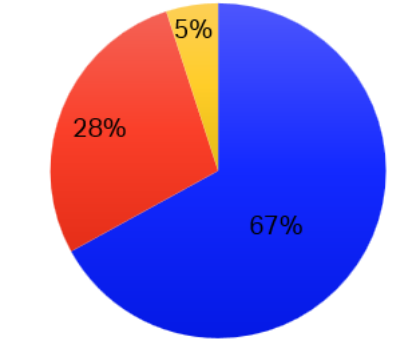
2014 yılından bu yana Türkiye'nin uluslararası hava bağlantı endeksi, Avrupa bölgesinde %47, diğer tüm bölgelerde ise %135 oranında artmıştır. Bu bağlantının niteliğini anlamak da önemlidir. Türkiye için, uluslararası uçuşlarla gelen tüm yolcuların %5'i iç hat bağlantılarıyla yolculuklarına devam etmiştir. Yolcuların %67'si ülkeye giriş noktasında yolculuklarını tamamlamış veya farklı bir ulaşım aracı kullanarak seyahatlerine devam etmiştir. Yurt dışından Türkiye'ye gelen tüm yolcuların %28'i ise başka bir ülkedeki varış noktasına yolculuklarına devam etmiştir.

Türkiye'nin uluslararası hava bağlantısı

Kaynak: IATA Sustainability & Economics, OAG verilerine dayanmaktadır, 2023¹⁰

Gelen yolcunun havayolu ile devamı

- Devam eden bağlantı yok
- Devam eden uluslararası bağlantı
- Devam eden yurtiçi bağlantı

Kaynak: IATA DDS, 2023¹¹

Dipnotlar

¹ Air Transport Action Group, 2024. Oxford Economics verilerine dayalı *Aviation Benefits Beyond Borders* raporu.

² World Trade and Tourism Council, 2023. Turizm Verileri ve İstatistikleri.

³ Air Transport Action Group, 2024. Oxford Economics verilerine dayalı *Aviation Benefits Beyond Borders* raporu.

⁴ Air Transport Action Group, n.d. *Sustainable Development Goals and Aviation*.

⁵ Air Transport Action Group, 2020. *Aviation Benefits Beyond Borders* raporu.

⁶ Yerel halkın bir uçuşu karşılayabilmek için çalışması gereken gün sayısı, 2023 yılındaki ortalama seyahat ücreti ve kişi başına düşen GSYİH'ye göre tahmin edilmiştir. IATA Direct Data Solutions (2023) ve Dünya Bankası (2023) verilerine dayanarak hesaplanmıştır.

⁷ Kişi başına düşen uçuş sayısı, 2023 yılı O-D yolcu trafiği ve nüfusa göre tahmin edilmiştir. IATA Direct Data Solutions (2023) ve Dünya Bankası (2023) verilerine dayanarak hesaplanmıştır.

⁸ Yerel halkın bir uçuşu karşılayabilmek için çalışması gereken gün sayısı, 2023 yılındaki ortalama seyahat ücreti ve kişi başına düşen GSYİH'ye göre tahmin edilmiştir. IATA Direct Data Solutions (2023) ve Dünya Bankası (2023) verilerine dayanarak hesaplanmıştır.

⁹ Haftada en az bir tarifeli uçuş eşiği uygulanır.

¹⁰ IATA Bağlantı Endeksi, toplam rota kapasitesinin (mevcut koltuk sayısı açısından) varış havalimanının kapasitesine göre ağırlıklandırılmasıyla hesaplanır. Bağlantı Endeksi, OAG (2023) verilerine dayanarak hesaplanmıştır.

¹¹ Ülkeye varan uluslararası yolcuları ve bunların aktarmalı uçuşlarını ifade eder. Örneğin, bir yolcu ülkeye varır ancak yurtiçi veya yurtdışı hava yoluyla aktarma yapmazsa, "Bağlantı yok" olarak sınıflandırılır. Ülke içinde aktarma yapan bir yolcu "Devamı yurt içi aktarmalı", uluslararası bir uçuşa aktarma yapan bir yolcu ise "Devamı uluslararası aktarmalı" olarak sınıflandırılır.